

Tribunals Service
Upper Tribunal

Apelio i

SIAMBR APELIADAU GWEINYDDOL YR UWCH DRIBIWNLYS

Cymru a Lloegr

Nawdd Cymdeithasol
Credydau Treth
Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor
Cynnal Plant
Cronfeydd Ymddiriedolaeth Plant
Cynllun adennill iawndal
Adennill costau'r GIG

Fersiwn 1 [3.7.08] JF

CYNNWYS

Cyflwyniad – tudalen 2

- Am y daflen hon
- Beth yw Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?
- Ble mae swyddfeydd Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

Pwy all apelio i'r Uwch Dribiwnlys? – tudalen 4

- Apeliadau gan hawlwr ac unigolion eraill
- Apeliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol

Cyn y gallwch apelio – tudalen 5

Rhesymau (sail) dros apelio – tudalen 5

Sut i apelio – tudalen 5

- Yn gyffredinol
- Sut i wneud cais i farnwr yr Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio
- Beth fydd yn digwydd os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod rhoi caniatâd i chi apelio?
- Sut i apelio i'r Uwch Dribiwnlys ar ôl i chi gael caniatâd i apelio

Beth fydd yn digwydd ar ôl i ganiatâd gael ei roi? – tudalen 7

- Sut fydd yr apêl yn mynd yn ei blaen
- A fydd gwrandawriad llafar?**
- Beth fydd yn digwydd os bydd gwrandawriad llafar?
 - Gwrandawriadau drwy gyswllt fideo
 - Beth ddylech chi ei wneud os byddwch yn canfod eich bod yn methu â mynychu gwrandawriad llafar
 - Beth ddylech chi ei wneud os ydych yn dymuno tynnu'ch apêl yn ôl

Penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys ynglŷn â'r apêl – tudalen 9

- Sut a phryd y gwneir penderfyniad ynglŷn â'r apêl
- Penderfyniad y barnwr

Materion penodol a allai godi gydag apeliadau – tudalen 10

- Faint fydd yr apêl yn ei gostio?
- Cynrychiolwyr
- Oes modd cael cymorth cyfreithiol?
- Beth fydd yn digwydd os yw'r sawl sy'n dymuno apelio'n blentyn neu os yw'n methu â gweithredu oherwydd analluogrwydd meddyliol neu analluogrwydd arall?
- Beth fydd yn digwydd os bydd y sawl sy'n dymuno apelio'n marw?
- Beth fydd yn digwydd i apêl gan yr Ysgrifennydd Gwladol, swyddfa Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol os bydd yr hawlydd yn marw?

Beth i'w wneud os nad ydych yn fodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys – tudalen 12

- Yn gyffredinol
- Sut i wneud cais yn gofyn i benderfyniad yr Uwch Dribiwnlys gael ei roi o'r nailldu
- Sut i apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys
- Sut fydd yr Uwch Dribiwnlys yn ystyried eich cais am ganiatâd i apelio

Ystyr geiriau – tudalen 14

Cyflwyniad

Am y daflen hon

Lluniwyd y daflen hon er mwyn helpu aelodau o'r cyhoedd a chynghorwyr. Mae'n disgrifio'r camau y mae angen i chi eu cymryd er mwyn cyflwyno apêl i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn erbyn penderfyniad a wnaethpwyd gan Siambr Hawl Cymdeithasol y Tribiwnlys Haen Gyntaf ar ôl i chi ofyn i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf am ganiatâd i apelio. Mae'n egluro beth fydd yn digwydd i apêl i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys ar ôl iddi gael ei gwneud. Mae hefyd yn nodi beth fydd yn digwydd cyn i'r barnwr benderfynu ynglŷn ag apêl. **Er hynny, canllawiau yn unig sydd yma, ac nid oes ganddynt statws cyfreithiol. Nid yw'r daflen yn ymdrin â phob agwedd ar bob sefyllfa, nac yn rhoi dehongliad llawn o'r rheolau trefniadaeth.**

Yn fwyaf arbennig, nid yw'r daflen yn disgrifio unrhyw rai o weithdrefnau'r Tribiwnlys Haen Gyntaf nac yn dweud sut i wneud cais am ganiatâd i apelio i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf, sy'n gam cyntaf hanfodol cyn apelio i'r Uwch Dribiwnlys. Bydd y Tribiwnlys Haen Gyntaf wedi darparu gwybodaeth ynglŷn â hyn.

Mae'r daflen hon yn berthnasol i Gymru a Lloegr. Cysylltwch â'r swyddfeydd y cyfeirir atynt ar dudalen 4 os oes arnoch angen gwybodaeth am yr Uwch Dribiwnlys yn yr Alban neu Ogledd Iwerddon.

Ar ddiwedd y daflen hon ceir adran sy'n egluro ystyr rhai o'r geiriau sy'n cael eu defnyddio yn y daflen hon, neu mewn dogfennau y gallech eu cael gan Swyddfa'r Uwch Dribiwnlys. Rydym yn argymhell eich bod yn cadw'r daflen hon er mwyn cyfeirio ati drwy gydol y cyfnod y byddwch yn ymwneud â'n swyddfa.

Beth yw Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

- Tribiwnlys apeliadau newydd a ffurfiwyd gan Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodaeth 2007 yw'r Uwch Dribiwnlys. Y Siambr Apeliadau Gweinyddol yw'r rhan o'r Uwch Dribiwnlys a fydd yn gwrando ac yn penderfynu ynglŷn ag apeliadau yn ymwneud â phwynt cyfreithiol sy'n deillio o benderfyniadau a wnaethpwyd gan y Tribiwnlys Haen Gyntaf mewn achosion Hawl Cymdeithasol. Mae'n gwneud y gwaith a oedd yn arfer cael ei wneud gan y Comisiynydd Nawdd Cymdeithasol a'r Comisiynydd Cynnal Plant. Mae ei farnwyr hefyd yn penderfynu ynglŷn ag apeliadau sy'n ymwneud â phwyntiau cyfreithiol o siambrau eraill y Tribiwnlys Haen Gyntaf.
- Mae Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn cynnwys barnwyr arbenigol sydd wedi cael eu penodi gan y Frenhines. Mae rhai hefyd yn farnwyr yn y Llysoedd, gan gynnwys yr Uchel Lys. **Mae pob barnwr yn annibynnol, ac nid oes ganddynt unrhyw gysylltiad o gwbl â'r Adran Gwaith a Phensiynau neu unrhyw un o'i hasiantaethau (gan gynnwys yr Asiantaeth Cynnal Plant), Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi nac Awdurdodau Lleol.**
- Mae'r barnwyr sy'n eistedd yn Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn penderfynu ynglŷn ag apeliadau sy'n ymwneud â phwyntiau cyfreithiol sy'n deillio o benderfyniadau Tribiwnlys Haen Gyntaf mewn achosion nawdd cymdeithasol, credyd treth, cynnal plant, cronfeydd ymddiriedolaeth plant, budd-dal tai a budd-dal y dreth gyngor, adennill iawndal ac adennill costau'r GIG.
- Mae tîm bychan o dwrneiod mewnol, sy'n cael eu galw'n Gofrestryddion, yn cynorthwyo barnwyr yr Uwch Dribiwnlys. Maent wedi cael eu hawdurdodi gan yr Uwch Lywydd Tribiwnlysoedd i ymdrin â chamau trefniadaeth achosion. **Barnwr fydd yn penderfynu ynglŷn â cheisiadau am ganiatâd i apelio ac ynglŷn ag apeliadau bob amser.**

- **Gan fod barnwyr yr Uwch Dribiwnlys yn gwneud penderfyniadau barnwrol nid oes ganddynt hwy, na'u Cofrestryddion, nac unrhyw aelod o staff swyddfa'r Uwch Dribiwnlys, hawl i roi cyngor cyfreithiol.** Os dymunwch gael cyngor, gallech gysylltu â chanolfan Cyngor ar Bopeth neu sefydliad arall sy'n rhoi cyngor ynglŷn â hawliau lles. Dylech allu dod o hyd i fanylion yn eich llyfrgell leol neu yn y llyfr ffôn.

Ble mae swyddfeydd Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys?

Mae swyddfa yn Llundain, dan arweiniad Rheolwr y Tribiwnlys, sy'n ymdrin ag apeliadau sy'n deillio o benderfyniadau Tribiwnlys Haen Gyntaf yng Nghymru a Lloegr. Mae'r staff gweinyddol yn prosesu ceisiadau am ganiatâd i apelio a hysbysiadau am apeliadau, yn paratoi ffeiliau achosion ar gyfer y barnwyr, yn trefnu gwrandawiadau llafar ac yn ymdrin â gohebiaeth ac ymholiadau. **Cyfeiriad y swyddfa yw:**

11th Floor Cardinal Tower
12 Farringdon Road
London
EC1M 3HS

Ffôn (9am – 5pm) – 020 7549 4660
Ffacs – 020 7549 4668
E-bost – adminappeals@tribunals.gsi.gov.uk

Os cafodd eich achos Tribiwnlys Haen Gyntaf ei glywed yng Nghymru, neu os ydych yn byw yng Nghymru, gallwch anfon y ffurflen i wneud cais am ganiatâd i apelio neu'r hysbysiad am apel i'r cyfeiriad yn Llundain neu gallwch ei hanfon i:

Yr Uwch Dribiwnlys (Cymru)
Tŷ Columbus,
Parc Busnes Langstone,
Heol Cas-gwent,
Casnewydd, NP18 2LX.

Mae gan yr Uwch Dribiwnlys swyddfa yng Nghaeredin sy'n ymdrin ag apeliadau sy'n deillio o benderfyniadau Tribiwnlysoedd Haen Gyntaf a Thribiwnlysoedd Apêl Pensiynau yn yr Alban. Y cyfeiriad yw:

**George House,
126 George Street,
CAEREDIN,
EH2 4HH.**

**Ffôn: 0131 271 4310
Ffacs: 0131 271 4398**

E-bost – ossc@ossc-scotland.org.uk

Mae swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yng Ngogledd Iwerddon yn:

**1st Floor
Headline Building
10-14 Victoria Street
BELFAST
BT1 3GG**

**Ffôn: 0289072 8731
E-bost
SocialSecurityCommissioners@courtsni.gov.uk**

Pwy all apelio i'r Uwch Dribiwnlys?

Apeliadau gan hawlwr ac unigolion eraill

- Gall hawlwr, ac unigolion eraill sy'n bartïon yn y Tribiwnlys Haen Gyntaf, apelio i'r Uwch Dribiwnlys yn erbyn penderfyniad y tribiwnlys hwnnw.

- Mewn achosion budd-dal tai a budd-dal y dreth gyngor gall unigolyn yr effeithiwyd arno gan y penderfyniad gwreiddiol a wnaethpwyd gan yr awdurdod lleol, neu benderfyniad y Tribiwnlys Haen Gyntaf, apelio i'r Uwch Dribiwnlys hyd yn oed os na chymerodd ef neu hi unrhyw ran yn nhrefodion y Tribiwnlys Haen Gyntaf.

Apeliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol

- Os enilloch eich achos yn y Tribiwnlys Haen Gyntaf, mae'n dal yn bosibl i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau (ar gyfer achosion nawdd cymdeithasol ac achosion cynnal plant), Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (ar gyfer achosion credyd treth, budd-dal plant, lwfans gwarcheidwad a chronfeydd ymddiriedolaeth plant) neu awdurdod lleol (ar gyfer achosion budd-dal tai neu fudd-dal y dreth gyngor), apelio i'r Uwch Dribiwnlys.
- Byddwch yn cael gwybod os yw unrhyw un ohonynt yn dymuno apelio. Os byddant yn apelio, mae'n bosibl y bydd unrhyw fudd-dal a ddyfarnwyd i chi gan y Tribiwnlys Haen Gyntaf yn cael ei atal dros dro.
- Mae'r rheolau ynglŷn â gwneud cais am y datganiad ysgrifenedig o resymau a gwneud cais am ganiatâd i apelio yr un mor berthnasol i apêl "swyddogol" ag i apêl a fyddai'n cael ei gwneud gennych chi. Eglurir y rheolau hyn yn fyr yn yr adrannau **"Cyn y gallwch apelio"** a **"Sut i apelio"**.
- Os bydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol yn cael caniatâd i apelio bydd swyddfa'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn rhoi gwybod i chi.
- Bydd gennych hawl i wneud sylwadau yn ysgrifenedig cyn i farnwr yr Uwch Dribiwnlys benderfynu ynglŷn â'r apêl. Gallwch ofyn am wrandawriad llafar hefyd os dymunwch.

Cyn y gallwch apelio

Os ydych yn dymuno herio penderfyniad **Tribiwnlys Haen Gyntaf rhaid i chi fod wedi cymryd camau penodol yn y tribiwnlys hwnnw cyn y gallwch apelio i'r Uwch Dribiwnlys**. Bydd y camau hyn wedi cael eu hegluro wrthyh mewn llythyrau a ffurflenni a roddwyd i chi neu a anfonwyd atoch gan swyddfa'r Tribiwnlys Haen Gyntaf.

Yn fwyaf arbennig, rhaid i chi fod wedi

- (1) **Gofyn am ddatganiad ysgrifenedig o resymau'r Tribiwnlys Haen Gyntaf dros ei benderfyniad, a**
- (2) **Gwneud cais i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf am ganiatâd i apelio.**

Ni chaniateir mwy nag **un mis** ar gyfer y ddau gam hyn, ond gellir ymestyn y cyfnod mewn rhai amgylchiadau. Dylech bob amser ofyn am ddatganiad ysgrifenedig yn gyntaf, ond os nad ydych yn gwneud hynny, neu os gwrthodir un i chi am eich bod yn rhy hwyr, rhaid i chi bob amser ofyn i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf am ganiatâd i apelio.

Sylwer: os nad ydych yn gofyn am ddatganiad ysgrifenedig o fewn y cyfnod penodedig mae'n bosibl y byddwch yn colli'r cyfle i apelio neu y bydd y cyfle wedi'i gyfyngu'n sylweddol.

Rhesymau (sail) dros apelio

Ni allwch apelio yn erbyn penderfyniad Tribiwnlys Haen Gyntaf oni bai ei fod **yn groes i'r gyfraith** (ac eithrio lle pennwyd cosb mewn achosion credyd treth neu gronfa ymddiriedolaeth plant, lle nad yw apêl wedi'i chyfyngu i bwynt cyfreithiol). Mae nifer o enghreifftiau o sefyllfaoedd lle mae tribiwnlys yn gweithredu'n groes i'r gyfraith e.e.:

- Nid yw'r tribiwnlys wedi cymhwyso'r gyfraith gywir neu mae wedi camddehongli'r gyfraith.
- Mae'r tribiwnlys wedi gwneud gwall trefniadaeth.
- Nid oedd gan y tribiwnlys dystiolaeth, neu nid oedd ganddo ddigon o dystiolaeth, i gefnogi ei benderfyniad.
- Ni roddodd y tribiwnlys resymau digonol dros ei benderfyniad yn y datganiad ysgrifenedig o'i resymau.

Enghreifftiau yn unig yw'r rhain a gallai'r tribiwnlys fod yn groes i'r gyfraith am reswm arall nad yw wedi'i nodi yma.

Os nad ydych yn siŵr a oedd y tribiwnlys yn groes i'r gyfraith efallai y byddech yn hoffi cysylltu â chanolfan Cyngor ar Bopeth neu rywun arall sy'n cynnig cyngor ynglŷn â budd-daliadau hawliau lles. Gallwch gael manylion am y sefydliadau hyn yn eich llyfrgell leol neu yn y llyfr ffôn.

Rhaid i chi bob amser roi manylion llawn ynglŷn â'ch rhesymau dros apelio.

Sut i apelio

Yn gyffredinol

Fel yr eglurwyd uchod, mae angen i chi fynd drwy ddau wahanol gam yn y Tribiwnlys Haen Gyntaf os ydych yn dymuno apelio i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys.

Ar ôl i chi wneud cais i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf am ganiatâd i apelio i'r Uwch Dribiwnlys -

- Os bydd **barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf yn gwrthod rhoi caniatâd i chi, neu os nad yw'n derbyn eich cais gan eich bod yn hwyr neu gan nad oes gennych ddatganiad ysgrifenedig o resymau, gallwch wneud cais i farnwr Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio.**

- Os bydd **barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf yn rhoi caniatâd** i chi apelio, **dylech anfon eich apêl** i'r Uwch Dribiwnlys.

Nodir isod beth y mae angen i chi ei wneud. Mae'r manylion hefyd yn cael eu nodi yn y ffurflen arbennig ar gyfer gwneud cais am ganiatâd neu hysbysu am apêl a'r Nodiadau sy'n berthnasol i'r ffurflen.

Sut i wneud cais i farnwr yn yr Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio

- Os bydd **barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf** yn gwrthod eich cais am ganiatâd i apelio, **neu os nad yw'n derbyn eich cais gan eich bod yn hwyr neu gan nad oedd gennych ddatganiad ysgrifenedig o resymau**, gallwch wneud cais am ganiatâd i apelio'n uniongyrchol i farnwr yr Uwch Dribiwnlys. **Rhaid i chi fod wedi gwneud cais i farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf yn gyntaf bob tro.**
- Bydd y **Tribiwnlys Haen Gyntaf** yn anfon llythyr atoch i ddweud wrthyfod fod y barnwr wedi gwrthod rhoi caniatâd i chi apelio neu wedi gwrthod derbyn eich cais. Dylech wedyn anfon eich cais i'r Uwch Dribiwnlys fel ei fod yn cael ei dderbyn **cyn pen mis fan bellaf** ar ôl y dyddiad ar y llythyr yn eich hysbysu ynglŷn â phenderfyniad barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf. Dylech ddefnyddio'r ffurflen y bydd swyddfa'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn ei rhoi i chi neu, os na allwch gael copi, gallwch ysgrifennu llythyr yn nodi'ch rhesymau dros apelio. Dylech amgáu'r dogfennau angenrheidiol. Rhestrir y rhain ar y ffurflen.
- Gallwch ofyn am wrandawriad llafar o'ch cais am ganiatâd i apelio. Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn caniatáu eich cais byddwch yn cael eich hysbysu ynglŷn â'r dyddiad a'r lleoliad o leiaf 14 diwrnod ymlaen llaw.
- **Os ydych yn hwyr yn gwneud cais am ganiatâd** rhaid i chi ofyn am fwy o amser ac egluro pam na chafodd eich cais ei wneud mewn pryd. Oni bai fod barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn credu y

dylech gael mwy o amser ni fydd eich cais yn cael ei dderbyn ac **ni fyddwch yn gallu apelio.**

- Os na chafodd eich cais am ganiatâd i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf ei dderbyn gan eich bod yn hwyr neu gan nad oedd gennych ddatganiad ysgrifenedig, dylech egluro pam na chafodd eich cais ei wneud mewn pryd. Mae'n bosibl na fydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn derbyn eich cais oni bai bod y barnwr yn credu y gallai derbyn eich cais fod o fudd ar sail cyfiawnder. **Os nad yw barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn derbyn eich cais ni fyddwch yn gallu apelio.**
- Gallwch dynnu'ch cais am ganiatâd i apelio yn ôl unrhyw bryd cyn i benderfyniad gael ei wneud yn ei gylch. Y cyfan y mae angen i chi ei wneud yw ysgrifennu llythyr i Swyddfa Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys. Os ydych yn dymuno gofyn am gael ailgyflwyno'ch cais dylech ysgrifennu at swyddfa'r Uwch Dribiwnlys cyn pen un mis. Os ydych yn hwyr gallwch ofyn am fwy o amser.

Beth fydd yn digwydd os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod rhoi caniatâd i chi apelio?

- Bydd y swyddfa'n anfon copi o benderfyniad y barnwr i wrthod rhoi caniatâd i chi apelio, gan gynnwys y rhesymau.
- Dim ond am ychydig iawn o resymau trefniadol penodol y gall barnwr yr Uwch Dribiwnlys roi penderfyniad i wrthod caniatâd i apelio o'r nailldu (gellir cael manylion am y broses hon gan y swyddfa). Rhaid i'r cais hwn gael ei wneud yn ysgrifenedig **cyn pen un mis** (gweler yr adran yn dwyn y teitl "**Beth i'w wneud os nad ydych yn fodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys.**")
- Ni chaniateir apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad i wrthod caniatâd i apelio neu benderfyniad i wrthod derbyn cais hwyr. Ni allwch apelio ychwaith yn erbyn penderfyniad barnwr Uwch Dribiwnlys i roi caniatâd i apelio i rywun arall.

Sut i apelio i'r Uwch Dribiwnlys ar ôl i chi gael caniatâd i apelio

- Os bydd barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf yn rhoi caniatâd i chi apelio, bydd swyddfa'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn anfon llythyr i'ch hysbysu.
 - Dylech wedyn anfon eich apêl i'r Uwch Dribiwnlys fel bod yr apêl yn cyrraedd y swyddfa **cyn pen un mis fan bellaf** ar ôl dyddiad y llythyr yn eich hysbysu ynglŷn â phenderfyniad barnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf. Dylech ddefnyddio'r ffurflen arbennig os gallwch. Os na allwch, ysgrifennwch llythyr yn dweud eich bod yn dymuno apelio ac yn rhoi eich rhesymau. **Os na fyddwch yn gwneud hyn gallech golli'ch cyfle i apelio.**
 - **Os ydych yn hwyr** rhaid i chi ofyn am fwy o amser a dylech egluro pam na chafodd eich apêl ei gwneud mewn pryd. Oni bai bod barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn credu y dylech gael mwy o amser ni fydd eich apêl yn cael ei derbyn ac **ni fyddwch yn gallu apelio.**
- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi caniatâd i chi apelio ni fyddwch fel rheol yn gorfod gwneud apêl ar wahân. Bydd y swyddfa'n dweud wrthyf os bydd yn rhaid i chi wneud hynny.
- Bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi rhesymau dros roi caniatâd i apelio (oni bai bod y caniatâd wedi'i roi gan farnwr y Tribiwnlys Haen Gyntaf) a dywedir wrthyf sut y bydd yr apêl yn mynd yn ei blaen.

Beth fydd yn digwydd ar ôl i ganiatâd gael ei roi?

Sut fydd yr apêl yn mynd yn ei blaen

- Pan fyddwch wedi apelio i'r Uwch Dribiwnlys, neu pan fydd barnwr Uwch Dribiwnlys wedi rhoi caniatâd i chi apelio, bydd y swyddfa'n gwneud copi o bapurau'r apêl, gan gynnwys yr hysbysiad am apêl i **chi** ac i'r parti'ion eraill sy'n gysylltiedig â'r achos (a elwir yn atebwyr). Ceir eglurhad manylach ynglŷn â phwy all fod yn atebwyr yn yr adran sy'n dwyn y teitl '**Ystyr Geiriau**'.
- Mae'n bosibl y gofynnir i chi a'r atebwyr a oes gennych wrthwynebiad i'r Uwch Dribiwnlys benderfynu ynglŷn â'r apêl ar bwynt penodol. Fel arall, gofynnir i'r atebwyr fel rheol am sylwadau llawn ynglŷn â'ch apêl a rhoddir cyfle i chi ymateb.
- Os mai **chi sy'n apelio**, ni fydd ond un atebydd fel rheol. Fodd bynnag, mewn achosion cynnal plant a budd-dal tai mae'n bosibl y bydd mwy nag un atebydd. Os oes angen, bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys neu'r Cofrestrydd yn dweud ym mha drefn y dylai sylwadau pob parti gael eu gwneud. Byddant hefyd yn nodi faint o amser a ganiateir.

Os yw'r **Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi** neu awdurdod lleol wedi apelio, bydd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn gofyn i chi a oes gennych gynrychiolydd, a gofynnir i chi (neu eich cynrychiolydd) a ydych yn dymuno gwneud sylwadau ynglŷn â'r apêl. Bydd hyn yn digwydd hefyd os yw un o'r parti'ion eraill wedi apelio mewn achos cynnal plant neu fudd-dal tai.
- Dylech nodi y bydd copi o'r holl sylwadau neu'r arsylwadau a wneir gan un parti'n cael ei ddarparu i bob un o'r parti'ion eraill. Yr un pryd, bydd y swyddfa'n anfon llythyrau yn egluro beth y mae angen ei wneud nesaf, os oes angen gwneud rhywbeth.
- Mewn achosion cynnal plant mae rheolau arbennig ynglŷn â datgelu cyfeiriadau. Anfonir llythyr atoch ynglŷn â hyn os oes angen.

A fydd gwrandawriad llafar o'r apêl?

- Mae'r rhan fwyaf o'r apeliadau yn Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys yn cael eu penderfynu heb wrandawiadau llafar. Bydd y barnwr yn rhoi ei benderfyniad ar ôl ystyried dogfennau'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn ogystal â'r rhesymau dros yr apêl a'r sylwadau ysgrifenedig a wnaethpwyd gan bob parti sy'n gysylltiedig â'r apêl i'r Uwch Dribiwnlys.
- Gallwch ofyn am wrandawriad llafar o'ch apêl. Dylech roi eich rhesymau. Os byddwch yn gofyn am wrandawriad llafar, rhaid i'r barnwr ystyried yr hyn rydych yn ei ddweud yn eich cais wrth benderfynu a ddylid cynnal gwrandawriad llafar.
- Cynhelir gwrandawiadau llafar yn rheolaidd yn Llundain, Caeredin, Caerdydd, Manceinion/Bury a Doncaster. Cynhelir ambell un mewn canolfannau llys eraill os yw pobl yn methu â theithio.
- Gall barnwyr yn Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys gynnig gwrandawiadau drwy dechnoleg cyswllt fideo. Rhoddir mwy o fanylion am hyn isod. Pan fydd eich cais am wrandawriad llafar wedi cael ei ganiatáu, anfonir llythyr atoch i'ch hysbysu ym mhle y gellir cynnal gwrandawiadau llafar ac mae'n bosibl y gofynnir i chi a fydddech yn hoffi cael gwrandawriad drwy gyswllt fideo.
- Os yw'r apêl wedi cael ei gwneud gan rywun arall, a'ch bod yn atebydd, a bod y barnwr yn penderfynu cael gwrandawriad llafar, byddwch yn cael eich hysbysu ynglŷn â hynny a bydd gennych hawl i fynychu'r gwrandawriad hyd yn oed os na wnaethoch ofyn am un.
- Gall barnwr Uwch Dribiwnlys ddweud bod angen gwrandawriad llafar hyd yn oed os nad oes neb wedi gofyn am un.

Beth fydd yn digwydd os bydd gwrandawriad llafar?

- Pan fydd y dyddiad ar gyfer gwrandawriad llafar wedi cael ei bennu, anfonir llythyr atoch yn cynnwys manylion am yr amser a'r lleoliad, y cyfleusterau sydd ar gael a map yn dangos i chi sut i gyrraedd yno. Byddwch hefyd yn cael pecyn gwybodaeth bryd hyn yn sôn am y rhan hon o'r broses, gan gynnwys manylion am gostau a lwfansau cymeradwyedig y gellir eu hawlio am fynychu'r gwrandawriad.
- Rhaid rhoi o leiaf 14 diwrnod o rybudd i chi fel rheol cyn dyddiad gwrandawriad, ond fel arfer byddwch yn cael mwy.
- Cynhelir gwrandawiadau llafar yn gyhoeddus fel rheol oni bai bod y barnwr yn gorchymyn gwrandawriad preifat. Fodd bynnag, nid yw'n arferol i aelodau o'r cyhoedd ddod i wrandawiadau. Pe baech yn hoffi i'ch gwrandawriad chi fod yn un preifat, dylech ddweud pam a bydd y barnwr yn penderfynu a all ganiatáu hynny.
- Bydd gan eich cynrychiolydd (os oes gennych un), ac unrhyw atebwyr i'ch apêl, hawl i fynychu'r gwrandawriad llafar hefyd a byddant yn cael gwybod amdano.
- Bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn penderfynu ym mha drefn y bydd pobl yn siarad yn y gwrandawriad. Bydd modd i chi ac unrhyw bartïon eraill annerch y barnwr. Gan fod apeliadau i'r Uwch Dribiwnlys yn seiliedig ar wall cyfreithiol yn unig, bydd arnoch angen caniatâd y barnwr i roi tystiolaeth neu alw unrhyw dystion.
- Ni fydd y barnwr yn rhoi penderfyniad ar ddiwedd y gwrandawriad fel rheol. Anfonir y penderfyniad atoch chi a phob un o'r partïon eraill ar ôl i'r gwrandawriad gael ei gynnal.
- Lle bo achos yn codi pwynt cyfreithiol pwysig iawn neu anodd, mae'n bosibl y bydd yn cael ei wrando gan dri barnwr yn hytrach nag un. Fodd bynnag, mae hyn yn anghyffredin iawn.

Gwrandawiadau drwy gyswllt fideo

Yn ogystal â gwrandawiadau llafar arferol, gall Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys gynnig gwrandawiadau cyswllt fideo mewn lleoliadau eraill. Fodd bynnag, nid yw hyn yn berthnasol i achosion sydd â mwy na dau barti.

- Mae gwrandawiadau cyswllt fideo'n defnyddio cyswllt teledu tair ffordd rhwng y barnwr, yn Llundain fel rheol, chi a'ch cynrychiolydd (os oes gennych un) a chynrychiolydd yr Ysgrifennydd Gwladol (neu Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi).
- Y barnwr fydd yn cynnal y gwrandawriad fel arfer, a gwneir trefniadau i sicrhau bod pob parti'n gallu gweld a chlywed ei gilydd drwy gydol y gwrandawriad.

Mae'r cyfleusterau cyswllt fideo ar gael mewn lleoliadau amrywiol ledled y wlad. Bydd y clerc rhestru'n gallu rhoi mwy o fanylion i chi.

Beth ddylech chi ei wneud os byddwch yn methu â mynychu gwrandawriad llafar

- Os byddwch yn canfod na fyddwch yn gallu mynychu gwrandawriad sydd wedi cael ei drefnu dylech hysbysu swyddfa'r Uwch Dribiwnlys cyn gynted ag y bo modd. **Dylech ysgrifennu oni bai bod amser yn brin iawn. Os yw amser yn brin iawn gallwch ffonio.**
- Pe baech yn hoffi i'r gwrandawriad gael ei ohirio dylech ddweud pam a bydd y barnwr neu'r cofrestrydd yn penderfynu beth ddylai ddigwydd. Efallai y bydd y barnwr yn penderfynu cynnal y gwrandawriad heboch.
- Os na fyddwch yn mynd i'r gwrandawriad, bydd y barnwr yn penderfynu a yw am gynnal y gwrandawriad heboch. **Os byddwch**

yn cael eich dal yn ôl ar eich taith i'r gwrandawriad dylech wneud eich gorau i ffonio'r swyddfa i adael iddynt wybod ar unwaith.

Beth ddylech chi ei wneud os ydych yn dymuno tynnu'ch apêl yn ôl

- Ar ôl i chi gael caniatâd i apelio, mae arnoch angen cytundeb yr Uwch Dribiwnlys cyn y gallwch dynnu'ch apêl yn ôl, felly dylech egluro'ch rhesymau. Os byddwch yn dymuno ailgyflwyno'ch apêl ar ôl hynny dylech ysgrifennu at swyddfa'r Uwch Dribiwnlys cyn pen un mis. Os ydych yn hwyr gallwch ofyn am fwy o amser.
- Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol (neu'r parti arall mewn achos cynnal plant neu fudd-dal tai) wedi apelio ni allwch dynnu allan o'r apêl. Nid oes angen i chi gymryd unrhyw ran ond bydd penderfyniad yn cael ei wneud pa un a ydych yn cymryd rhan ai peidio.

Penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys ynglŷn â'r apêl

Sut a phryd y gwneir penderfyniad ynglŷn â'r apêl?

- Os nad oes gwrandawriad llafar bydd papurau'r apêl yn cael eu hanfon at farnwr yr Uwch Dribiwnlys am benderfyniad ar ôl i bob un o'r parti'ion wneud ei sylwadau ysgrifenedig yn unol â'r cyfarwyddiadau a wnaethpwyd gan y barnwr.
- **Dylai penderfyniad gael ei wneud ynglŷn â'r apêl fel rheol cyn pen 20 wythnos o'r dyddiad y rhoddwyd caniatâd i apelio gan farnwr yr Uwch Dribiwnlys (neu'r dyddiad y derbyniwyd yr apêl), ond gallai gymryd mwy na hynny, er enghraifft, os oes gwrandawriad llafar neu os yw'r achos yn gymhleth.**

Penderfyniad y barnwr

- Gall barnwr yr Uwch Dribiwnlys roi penderfyniad yn llafar mewn gwrandawriad ond ni fydd yn gwneud hynny fel arfer.
- Beth bynnag sy'n digwydd, rhaid i'r Uwch Dribiwnlys bob amser anfon copi ysgrifenedig atoch o benderfyniad y barnwr.
- Rhaid i'r barnwr roi rhesymau dros ganiatáu neu beidio â chaniatáu'r apêl oni bai bod pob un o'r partïon wedi cytuno'n wahanol.
- Bydd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn anfon copi o benderfyniad y barnwr atoch. Bydd hefyd yn anfon copi at eich cynrychiolydd, os oes gennych un, ac at y partïon eraill sy'n rhan o'r apêl.
- Os yw'r barnwr wedi anfon eich achos yn ôl er mwyn i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf ailbenderfynu yn ei gylch, byddwch yn cael llythyr gan y swyddfa honno. Os hoffech gael gwrandawriad llafar yn y tribiwnlys newydd, dylech ddweud hynny ar y ffurflen y bydd swyddfa'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn ei hanfon atoch.
- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod eich apêl, neu os nad yw canlyniad yr apêl yn gwbl ffafriol i chi, mae gennych hawl i apelio i'r Llys Apêl. Bydd y swyddfa'n anfon llythyr atoch yn eich hysbysu bod gennych hawl i apelio. Ceir mwy o fanylion am hyn yn yr adran **"Beth i'w wneud os nad ydych yn fodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys"** – gweler isod.
- Os bydd barnwr yr Uwch Dribiwnlys yn caniatáu eich apêl, mae'n bosibl y bydd un o'r atebwyr (e.e. yr Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu'r awdurdod lleol) yn dymuno apelio i'r Llys Apêl.

Materion penodol a allai godi gydag apeliadau

Faint fydd yr apêl yn ei gostio?

Nid oes angen talu am wneud cais am ganiatâd i apelio nac am apêl i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys. Ni ellir dyfarnu costau yn erbyn unrhyw un sy'n rhan o apêl. Os byddwch yn mynychu gwrandawriad llafar bydd gennych hawl i gostau teithio.

Cynrychiolwyr

- Mae gennych hawl i gael cynrychiolydd i'ch helpu i lenwi'r ffurflen apêl, ymdrin â llythyrau gan swyddfa'r Uwch Dribiwnlys, gwneud ac ymateb i honiadau ac ymddangos gerbron y barnwr ar eich rhan os oes gwrandawriad llafar.
- Os oes gennych gynrychiolydd rhaid i chi anfon hysbysiad ysgrifenedig i swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn nodi enw a chyfeiriad eich cynrychiolydd. Os yw'r cynrychiolydd yn rhoi'r gorau i'ch cynrychioli, rhaid i chi hysbysu swyddfa'r Uwch Dribiwnlys. Os nad ydych yn gwneud hynny mae gan y swyddfa hawl i gymryd yn ganiataol eich bod yn dal i gael eich cynrychioli a bydd yn anfon dogfennau at y cynrychiolydd yn hytrach nag atoch chi.
- Gall eich cynrychiolydd fod yn gyfaill neu'n berthynas, neu gall fod o sefydliad sy'n rhoi cyngor ynglŷn â hawliau lles, er enghraifft, canolfan Cyngor ar Bopeth. Gallwch hefyd gael eich cynrychioli gan gynrychiolydd undeb llafur neu dwrnai.
- Hyd yn oes os nad oes gennych gynrychiolydd i'ch helpu gyda chymau cychwynnol eich achos gallwch ddod â pherson arall i unrhyw wrandawriad llafar ac, â chaniatâd y barnwr, gall y person hwnnw weithredu fel eich cynrychiolydd neu eich helpu i gyflwyno'ch achos.

Oes modd cael cymorth cyfreithiol?

- Mae'n bosibl y gallwch gael cyngor cyfreithiol cychwynnol dan gynllun Cymorth Cyfreithiol y Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol gan dwnai sydd â masnachfaint.
- **Mae terfynau ariannol ac ni fydd y cynllun yn ymestyn fel rheol i gynrychiolaeth mewn gwrandaediadau llafar. Fodd bynnag, mae adran 6(8)(b) o Ddeddf Mynediad at Gyfiawnder 1999 yn rhoi pŵer i'r Arglwydd Ganghellor awdurdodi arian (a elwir yn *arian eithriadol*) mewn rhai achosion unigol. Gall y Comisiwn Gwasanaethau Cyfreithiol ddarparu mwy o wybodaeth.**
- Os byddwch yn cael arian rhaid i chi anfon copi o'r hysbysiad ariannu i swyddfa'r Uwch Dribiwnlys a hysbysu'r partïon eraill.
- Bydd canolfan Cyngor ar Bopeth neu wasanaeth cynghorol hawliau lles awdurdod lleol yn rhoi cyngor am ddim.

Beth fydd yn digwydd os yw'r sawl sy'n dymuno apelio'n blentyn neu os yw'n methu â gweithredu oherwydd analluogrwydd meddyliol neu analluogrwydd arall?

- Gall y sawl sydd wedi cael ei benodi gan yr Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol i weithredu ar ran plentyn neu rywun sydd ag analluogrwydd meddyliol neu gorfforol i reoli ei faterion ariannol ei hun wneud cais am ganiatâd i apelio a chyflwyno apêl ar ran yr hawlydd.
- Os nad oes neb wedi'i benodi ar hyn o bryd, ond bod angen rhywun, dylech gael ffurflen gan y swyddfa sy'n ymdrin â'r hawliad (h.y. swyddfa'r Adran Gwaith a Phensiynau (neu un o'i Hasiantaethau) neu Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi). Mewn achosion budd-dal tai neu fudd-dal y dreth gyngor, gall awdurdod lleol y sawl sydd ag analluogrwydd benodi rhywun.

- Dylai'r sawl a benodwyd anfon copi o'r ffurflen benodi gyda'r ffurflen apêl.
- Os oes gan y sawl sy'n dymuno apelio ddirprwy sydd wedi cael ei benodi gan y Llys Gwarchod yna dylai copi o'r ddogfen sy'n profi hyn gael ei hanfon gyda'r ffurflen apêl. Nid yw'n bosibl gwneud penodiad arall.

Beth fydd yn digwydd os bydd y sawl sy'n dymuno apelio'n marw?

- Lle bo person yn marw cyn i'r Uwch Dribiwnlys benderfynu ynglŷn â'i gais am ganiatâd i apelio neu ei apêl, gall yr ysgutor neu weinyddwr barhau â chais neu apêl ar ran yr hawlydd sydd wedi marw. Bydd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys yn gofyn am gopi o'r Grant Profiant neu Lythyrau Gweinyddu.
- Os nad oes ysgutor neu weinyddwr, gall rhywun, y perthynas agosaf fel rheol, wneud cais i'r Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu'r awdurdod lleol (mewn achos budd-dal tai neu'r dreth gyngor) i gael ei benodi i weithredu yn lle'r sawl sydd wedi marw.
- Bydd penodiad a wneir yn ystod oes person (gan ei fod yn blentyn neu gan ei fod yn methu â gweithredu oherwydd analluogrwydd meddyliol neu analluogrwydd arall – gweler uchod) yn dod i ben pan fydd y person a benodwyd yn marw, a bydd angen penodiad newydd.
- Gall person sy'n cael ei benodi ar ôl i rywun farw barhau ag apêl sy'n bodoli neu, os nad yw'r person sydd wedi marw wedi apelio, wneud apêl newydd y gallai'r person fod wedi'i gwneud.

- Ar gyfer achosion nawdd cymdeithasol, dylai'r person wneud cais i swyddfa'r Adran Gwaith a Phensiynau sy'n ymdrin â hawliad y person sydd wedi marw. Ar gyfer achosion credyd treth, budd-dal plant, lwfans gwarcheidwad a chronfeydd ymddiriedolaeth plant dylai'r person wneud cais i swyddfa Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.
- Ar gyfer achosion budd-dal tai neu'r dreth gyngor dylai'r person wneud cais i'r awdurdod lleol lle'r oedd y person sydd wedi marw yn byw pan wnaeth yr hawliad am fudd-dal y mae anghydfod yn ei gylch.

Beth fydd yn digwydd i apêl gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol os bydd yr hawlydd yn marw?

- Yn yr amgylchiadau hyn, bydd yr apêl yn parhau hyd yn oed os yw'r hawlydd wedi marw, oni bai bod yr apelydd yn penderfynu peidio â pharhau â hi.
- Gall ysgutor neu weinyddwr ystâd yr hawlydd, sydd wedi cael grant profiant neu lythyrau gweinyddu, barhau fel ateblydd yr apêl. Mae hyn fod yn bwysig oherwydd gallai canlyniad yr apêl gael effaith ar yr ystâd.
- Os nad oes ysgutor neu weinyddwr, neu os nad oes neb wedi cael grant profiant, gall perthynas neu rywun arall ag iddo fudd, wneud cais i'r Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu'r awdurdod lleol i gael ei benodi i weithredu yn lle'r person sydd wedi marw.

Beth i'w wneud os nad ydych yn fodlon â phenderfyniad yr Uwch Dribiwnlys

Yn gyffredinol

- Gallwch wneud cais i'r Uwch Dribiwnlys yn gofyn i benderfyniad ynglŷn ag apêl gael ei roi o'r nailldu am rai rhesymau trefniadaeth penodol.
- Gallwch apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad Uwch Dribiwnlys. **Bydd arnoch angen caniatâd yn gyntaf.**

Sut i wneud cais yn gofyn i benderfyniad yr Uwch Dribiwnlys gael ei roi o'r nailldu

Mae gan yr Uwch Dribiwnlys hawl i roi ei benderfyniad o'r nailldu mewn rhai amgylchiadau lle gwnaethpwyd gwallau trefniadaeth penodol. Os ydych yn meddwl bod gwall trefniadaeth wedi cael ei wneud dylech anfon cais ysgrifenedig yn gofyn i benderfyniad gael ei roi o'r nailldu, a sicrhau ei fod yn cyrraedd y swyddfa cyn pen **un mis** fan bellaf ar ôl dyddiad y llythyr gan y swyddfa yn cynnwys penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys. Dylech roi eich rhesymau.

Sut i apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad yr Uwch Dribiwnlys

- Mae gennych hawl i apelio i'r Llys Apêl yn erbyn penderfyniad barnwr Uwch Dribiwnlys os yw'n groes i'r gyfraith. Rhaid i chi gael caniatâd gan yr Uwch Dribiwnlys, neu os yw'r Uwch Dribiwnlys yn gwrthod, gan y Llys.
- Rhaid i gais am ganiatâd i apelio i'r Llys Apêl gyrraedd swyddfa'r Uwch Dribiwnlys **cyn pen tri mis o ba un bynnag yw'r hwyraf o'r canlynol** -
 - ❖ hysbysiad ysgrifenedig o'r penderfyniad yn cael ei anfon atoch chi, neu

- ❖ cael eich hysbysu ynglŷn â rhesymau diwygiedig dros y penderfyniad, neu gywiriad iddo, yn dilyn adolygiad (gweler isod), neu
- ❖ cael eich hysbysu nad yw cais i roi penderfyniad o'r nailldu (a gafodd ei wneud mewn pryd neu yn ystod amser ychwanegol) wedi bod yn llwyddiannus.

Gall barnwr yr Uwch Dribiwnlys ganiatáu mwy o amser.

- Rhaid i chi gyflwyno'ch cais yn ysgrifenedig gan nodi'r gwall neu'r gwallau cyfreithiol honedig a dweud beth yw'r canlyniad rydych yn gofyn amdano.

Sut fydd yr Uwch Dribiwnlys yn ystyried eich cais am ganiatâd i apelio

- Ar ôl cael cais i ganiatáu apêl, gall yr Uwch Dribiwnlys adolygu'r penderfyniad a gall ei roi o'r nailldu, diwygio'r rhesymau drosto neu ei gywiro -
 - ❖ os oedd y barnwr, wrth wneud y penderfyniad, heb roi sylw i ddarpariaeth ddeddfwriaethol neu awdurdod cyfrwymol a allai fod wedi cael effaith sylweddol ar y penderfyniad, neu
 - ❖ os oes penderfyniad arall sy'n rhwymo'r Uwch Dribiwnlys wedi cael ei wneud ers y penderfyniad, a hwnnw'n benderfyniad a fyddai wedi cael effaith sylweddol ar y penderfyniad pe bai wedi cael ei wneud cyn y penderfyniad.
- Rhaid i'r Uwch Dribiwnlys hysbysu'r partïon yn ysgrifenedig ynglŷn â chanlyniad unrhyw adolygiad.
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn cymryd camau yn dilyn adolygiad heb roi cyfle yn gyntaf i bob parti gyflwyno sylwadau rhaid iddo ganiatáu i'r parti hwnnw wneud cais eto yn gofyn i'r camau gael eu rhoi o'r nailldu ac i'r penderfyniad gael ei adolygu eto.

- Os nad yw'r Uwch Dribiwnlys yn adolygu'r penderfyniad, neu os yw'n penderfynu yn dilyn adolygiad nad yw am newid y penderfyniad, rhaid iddo benderfynu a yw am roi caniatâd i apelio i'r Llys Apêl. Rhaid iddo gofnodi'r penderfyniad yn ysgrifenedig a rhoi rhesymau dros wrthod caniatâd. Dim ond yng nghyswllt rhai o'r rhesymau a roddir y gall roi caniatâd, ond os yw'n gwneud hynny, rhaid iddo roi rhesymau dros wrthod y rhesymau eraill.
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn gwrthod rhoi caniatâd i chi apelio gallwch adnewyddu eich cais yn y Llys Apêl.
- Os bydd yr Uwch Dribiwnlys yn rhoi caniatâd i chi bydd angen i chi apelio i'r Llys Apêl.
- Mae'r amser a ganiateir gan y Llys Apêl yn fyr felly os ydych yn dymuno adnewyddu eich cais neu apelio dylech gysylltu â'r Swyddfa Apeliadau Sifil cyn gynted ag y bo modd.

Cyfeiriad y Llys Apêl yw:

**The Civil Appeals Office,
Room E307,
The Royal Courts of Justice,
Strand,
Llundain WC2A 2LL.**

E-bost -: civilappeals.registry@HMCS.gsi.gov.uk

Os ydych yn dymuno apelio i'r Llys Apêl, fe'ch cyngorir i ofyn am gyngor cyfreithiol, gan y gallech orfod talu costau.

Ystyr geiriau

Mae'r geiriau isod yn cael eu defnyddio yn y daflen hon neu mewn dogfennau y byddwch yn eu cael gan swyddfa Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys.

- Mae **apêl** yn cael ei gwneud gan unigolyn (neu Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol) sydd wedi cael **caniatâd i apelio**.
- **Apelydd** yw'r unigolyn, neu gorff arall, sy'n apelio.
- **Ceisydd** yw'r enw a ddefnyddir gan swyddfa'r Uwch Dribiwnlys ar gyfer yr unigolyn sy'n gwneud cais am ganiatâd i apelio.
- Mae'r **Llys Apêl** yn Llundain yn llys uwch (ar gyfer achosion yng Nghymru a Lloegr) y mae'n bosibl y gallech apelio iddo yn erbyn penderfyniad Uwch Dribiwnlys.
- Roedd yr **Adran Gwaith a Phensiynau** yn arfer cael ei galw'n Adran Nawdd Cymdeithasol ac efallai y byddwch yn gweld cyfeiriadau at yr hen enw mewn rhai dogfennau.
- Cyfarwyddyd ysgrifenedig gan farnwr yr Uwch Dribiwnlys, neu **Gofrestrydd**, ynglŷn â'r trefniadau y mae'n rhaid eu dilyn yw **Cyfarwyddyd**. Bydd y barnwr yn gwneud **Cyfarwyddyd** ar ddechrau apêl gan nodi ym mha drefn y bydd y partïon yn gwneud eu honiadau a faint o amser a ganiateir ar gyfer hynny.
- Ceir gwybodaeth am **wrandawiadau llafar** a **gwrandawiadau cyswilt fideo** yn yr adran sy'n dwyn y teitl "**Beth fydd yn digwydd ar ôl i ganiatâd gael ei roi**".
- **Caniatâd i apelio** yw'r cam hanfodol cyntaf yn y broses apelio. Os nad ydych wedi cael **caniatâd** ni fyddwch yn gallu **apelio**.

- **Pwynt cyfreithiol, gwall cyfreithiol ac yn groes i'r gyfraith**: ceir enghreifftiau yn yr adran sy'n dwyn y teitl "**Rhesymau dros apelio**". Rhaid i chi gofio ei bod yn bosibl bod pwyntiau cyfreithiol eraill ac os nad ydych yn siŵr efallai y byddech yn hoffi gofyn am gyngor fel sy'n cael ei nodi yn yr adran honno.
- Mae **gwall trefniadol** yn cyfeirio at rywbeth sydd wedi mynd o'i le gyda'r trefniadau mewn apêl. Mae'r rheoliadau trefniadol sy'n ymwneud ag apeliadau i'r Uwch Dribiwnlys i'w gweld yn Rheolau'r Uwch Dribiwnlys 2008. Fodd bynnag, dim ond rhai gwallau penodol sy'n rhoi'r hawl i chi gael penderfyniad wedi'i **roi o'r nailldu**. Nodir y rhain yn rheol 43 o'r Rheolau.
- Bargyfreithiwr neu dwnnai sy'n gweithio yn yr Uwch Dribiwnlys yw **Cofrestrydd**, ac mae wedi'i awdurdodi i ymdrin â materion trefniadol penodol. Mae **Cofrestryddion** wedi cymryd lle Swyddogion Cyfreithiol y Comisiynwyr. **Barnwr** fydd yn penderfynu ynglŷn â **chais am ganiatâd** i apelio neu **apêl** bob amser.
- Mae **Ymateb** yn cynnwys yr arsylwadau a wnaethpwyd gan **atebydd** mewn dogfen ysgrifenedig sy'n ateb y pwyntiau a wnaethpwyd mewn apêl neu'r pwyntiau y mae'r barnwr wedi'u codi mewn **Cyfarwyddyd**. Gall **Ymateb** hefyd gael ei alw'n **arsylwadau** neu **honiadau**.
- Mae **atebydd** yn golygu person sydd â hawl i gymryd rhan mewn **apêl** sydd wedi'i chyflwyno i'r Uwch Dribiwnlys neu i wrthwynebu'r apêl.

Pan fydd unigolyn yn apelio i Siambr Apeliadau Gweinyddol yr Uwch Dribiwnlys, yr atebydd fel rheol fydd:

- Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau mewn achosion nawdd cymdeithasol.

- Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi mewn achosion credyd treth, budd-dal plant, lwfans gwarcheidwad a chronfeydd ymddiriedolaeth plant.
- Awdurdod lleol mewn achosion budd-dal tai a budd-dal y dreth gyngor.
- Bydd dau atebydd fel rheol mewn achosion cynnal plant, sef yr Ysgrifennydd Gwladol a'r rhiant arall.
- Mae'n bosibl y bydd dau neu fwy o atebwyr mewn achosion budd-dal tai.

Pan fydd yr Ysgrifennydd Gwladol, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi neu awdurdod lleol yn apelio:

- Yr unigolyn a enillodd yr achos yn y tribiwnlys apêl fydd yr atebydd.
- Mae'n bosibl y bydd atebwyr eraill hefyd, gan ddibynnu ar y math o achos. Byddwch yn cael gwybod pwy ydynt.
- Gwneir **Honiad** gan unrhyw barti mewn dogfen ysgrifenedig sy'n ateb y pwyntiau a wnaethpwyd mewn apêl neu'r pwyntiau y mae'r barnwr wedi'u codi mewn **Cyfarwyddyd**. Gall **Honiadau** hefyd gael eu galw'n **sylwadau**.

Nodyn Cyffredinol

Mae'r gyfraith sy'n ymwneud â'r drefn ar gyfer ceisiadau i'r Uwch Dribiwnlys am ganiatâd i apelio, ac ar gyfer apeliadau, i'w gweld yn Rheolau Trefniadaeth Tribiwnlys (Uwch Dribiwnlys) 2008.